

Mgr. J.J.J. Noordman (Heerom)

door: Gerard T.J. Noordman

datum: september 2018

Waarom Heerom in bisschopsgewaad door Sterksel liep!

Monsieur Jacobus Noordman, een oom van mijn vader, heeft na zijn emeritaat 5 jaar op Sterksel gewoond. Hij woonde daar in Huize Laus Deo, naast zijn broer Dirk Noordman en zijn schoonzus Neeltje Noordman-Achterof. In een aangebouwde kapel droeg hij dagelijks de Heilige Mis op. Oudere bewoners van Sterksel herinneren zich nog wel dat hij in bisschopskleding door Sterksel liep. Heerom was een priester die hoge functies heeft bekleed bij het leger en een bijzondere onderscheiding had ontvangen van Zijne Heiligheid de Paus. Met de aantekeningen van mijn vader uit 1983 over het leven van zijn familie waaronder zijn Heerom en omdat ik een aantal jaren misdienaar ben geweest bij Heerom heb ik dit verhaal over Hem geschreven voor de historie van Sterksel.

Jacobus Johannes Josephus Noordman werd geboren op 30 maart 1880 als zesde kind uit een gezin van 10 kinderen, 5 jongens en 5 meisjes. Zijn ouders waren Gerardus Noordman (1840-1897) en Alida Koeleman (1843-1910). De kleine Jacobus groeide op en ging voor het eerst naar school in zijn geboorteplaats Woubrugge (Z.H.), waar zijn vader een boerenbedrijf had. Na de lagere school ging hij studeren op de Latijnse school, het latere Bisschoppelijk College, in Weert en vervolgens aan de

seminaries Hageveld en Warmond. Het kleinseminarie Hageveld van het bisdom Haarlem, toen gelegen in Voorhout (Z.H.), bereidde priesterstudenten voor tot de hogere Filosofische en Theologische studies op het groot seminarie te Warmond, een dorpje gelegen tussen Sassenheim en Oegstgeest (Z.H.)

Op 15 augustus 1904 werd Jacobus J.J. Noordman door Mgr. Callier tot priester gewijd in de Kathedrale kerk te Haarlem en vier dagen later, op zondag 18 augustus, heeft hij zijn eerste plechtige Heilige Mis opgedragen in de Johannes de Doper kerk te Leimuiden. Na zijn priesterwijding werd hij eerst kapelaan te Ilpendam (N.H.), vervolgens in Amsterdam, Monster (Z.H.) en Haarlem. In Haarlem kreeg kapelaan Noordman de zielzorg voor de daar gelegerde militairen en werd hij directeur van de R.K. Militairen vereniging.

Op 28 maart 1917 werd de jonge priester Noordman benoemd tot Majoor Aalmoezenier bij het leger te velde en op 1 januari 1920 werd majoor Noordman benoemd tot Aalmoezenier bij de 1^e militaire afdeling. Tevens was hij directeur van het R.K. tehuis op Waalsdorp. Legerkamp Waalsdorp was een kazerne en militair oefenterrein in de duinen ten noorden van Den Haag. Als aalmoezenier volgde hij in 1930 Mgr. Evers op als Hoofdaalmoezenier van leger en vloot. Hij was als zodanig adviseur van de minister op dit gebied. Er brak toen een drukke tijd aan met

inspectiereizen naar het buitenland, zoals aan boord van H.M. de Ruyter naar Oost en West Indië en aan boord van H.M. Heemskerk een reis naar IJsland, en zo ook diverse andere landen. In opdracht van de minister van Defensie en van Koloniën maakte hij in het toenmalige Nederlands-Indië een studie van de geestelijke zorg voor militairen. Ook de Nederlandse kazernes kregen zijn aandacht. Door toedoen van deze Hoofdaalmoezenier verrezen in Oldebroek en Ermelo militaire tehuizen.

Kolonel-hoofdaalmoezenier Mgr. J.J.J. Noordman zegent twee nieuwe 'Romivers' (rijdende R.K. militaire verenigingswagens) in op het plein vóór het sanatorium Maris Stella, Scheveningse weg.

Op een van de vele reizen stuurde Heerom vanuit Amadora in Lissabon deze kaart naar zijn broer en schoonzus in Sterksel

Op 25 oktober 1936 werd hoofdaalmoezenier Noordman voor zijn vele verdiensten benoemd tot Huisprelaat van Zijne Heiligheid de Paus, Paus Pius XI, (1922-1939) en de opvolger Paus Pius XII (1939-1958)

Huisprelaat van de Z.H. de Paus is een erefunctie die werd verleend aan verdienstelijke geestelijke wereldheren, priesters die niet tot een orde of congregatie behoorden. Begiftigden mochten de titel Monseigneur voeren en droegen een zwarte toog met rode zoom en rode knopen, de kleur van de sjerp was paars. De bonnet was zwart met een rode pluus. Bij de koorkledij droeg men in plaats van de gebruikelijke schoudermantel, een paarse mantellella een gewaad met ruime mouwen die qua lengte het midden hield tussen de mantelletta (knielengte) en

de mantellone (tot op de grond). In tegenstelling tot bisschoppen droeg een huisprelaat geen borstkruis, noch ring of mijter.

Huisprelaat van Z.H. de Paus is niet gelijk aan Geheim Kamerheer van Z.H. de Paus, die erefunctie werd verleend aan leken van adellijke afkomst.

Paus Paulus VI heeft in het kader van hervormingen in het pauselijke huis op 28 maart 1968 de erefuncties van bisschoppen afgeschaft. Sindsdien is het kardinaatschap de enig overgebleven erefunctie die aan bisschoppen is voorbehouden.

Als gevolg van de Tweede Wereldoorlog en de Duitse overheersing werd Heerom ontheven uit zijn functie als Hoofdaalmoezenier. In augustus 1940 werd Mgr. Noordman door de bisschop van Haarlem benoemd tot pastoor van de Kwakel, een dorp dat gelegen is in de gemeente Uithoorn (N.H.) vlakbij de grens met Zuid Holland.

Het was toen slechts vier maanden geleden dat Mgr. Noordman zijn 60e verjaardag had gevierd. De Leidsche Courant vermeldde toen omtrent de viering van den zestigsten geboortedag van Mgr. Noordman dat in den middag van half drie tot vijf uur een onafgebroken stroom van bezoekers de jarigen hoofdaalmoezenier hun gelukwensen zijn komen aanbieden. Tot hen behoorden ministers en oud ministers, hoogerwaarde geestelijken, militaire hoogwaardigheid bekleders. Verder waren nog schriftelijke en telegrafische gelukwensen binnen gekomen en tal van bloemstukken waren ten huize van de jarigen hoofdaalmoezenier bezorgd.

Kader: het aangehaalde bericht uit de Leidse courant waarin namen en bijbehorende titels vermeld staan van degene die Heerom zijn komen feliciteren met zijn 60^e verjaardag.

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<text>
<title>DE ZESTIGSTE VERJAARDAG VAN MGR. J. J. NOORDMAN</title>
<p>Ter aanvulling van het bericht omtrent de viering van den zestigsten geboortedag van Mgr. Noordman, zij nog vermeld dat in den namiddag van half 3 tot 5 uur een onafgebroken stroom van bezoekers den jarigen hoofdaalmoezenier hun</p>
<p>gelukwensen zijn komen aanbieden. Tot hen behoorden oud-minister mr. dr. J. N. Deckers, oud-minister J. M. J. H. Lambooy, de hoogerw. pater V. Esser S.J., provinciaal der Jesuïeten de leger- en vloot-predikant in algemeenen dienst dr. Harrestein, de oud-leger- en vloot-predikant in algemeenen dienst dr. H. Janse, prof. dr. A. Steger, voorzitter van het Nederlandsche Comité v.o.g., luitenant-kolonel Ir. C. Duyzings, ondervoorzitter van A.B.K.O., majoor E. J. van Voorst tot Voorst, Th. M. Drearé en W. J. van Dijk, namens het plaatselijk comité v.o.g., generaal-majoor bd. J. P. Verberne, de vlootaalmoezenier H. J. Bangert, pastoor J. A. Annegarn, pastoor W. Pompe, Jos. Iserief en L. W. Vink, namens het bestuur der R.I. Militairenvereniging te Oen Haag, dr. P. Kasteel en vele anderen. Verder waren nog schriftelijke en telegrafische gelukwensen binnengekomen van den Aartsbisschop Z. H. Exc. mgr. dr. J. de Jong, den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, generaal Winkelman, den commandant van het veldleger, luitenant-generaal J. J. G. baron van Voorst tot Voorst, den oud-vicaris-generaal van het bisdom Haarlem, mgr. M. P. J. Mmilié en den directeur van het R.K. Centraal Bureau voor Onderwas en Opvoeding, mgr. dr. Th. J. Verhoeven en den generaal-majoor A. A. van Nijmegen. Tal van bloemstukken waren ten huize den d'n jarigen hoofdaalmoezenier bezorgd.</p>
</text>
```


In 1944 vierde Heerom zijn veertig jarig priesterfeest. In zijn verhaal schreef mijn vader er het volgende over: "Het feest werd op grootse wijze gevierd op 15 augustus, Maria Ten Hemelopneming, voor de naaste familie en de parochianen en op 17 en 18 augustus voor alle neven en nichten. Dat waren er 72, vier personen konden niet komen. Wij zijn twee dagen feest wezen houden en werden 's nachts ondergebracht bij diverse parochianen". Vervolgens schrijft mijn vader; "Toen moeder en ik op 19 augustus van Eindhoven naar Sterksel fietsten hoorden wij dat bij café halfweg, waar we even afstapten, dat Eindhoven gebombardeerd werd, toen heeft er negen maanden geen trein meer gelopen, zodat wij net op tijd terug waren van het feest". Dit was dus één dag na de bevrijding van Eindhoven en het derde Duitse bombardement op Eindhoven,

Na de Tweede Wereldoorlog was er ook in De Kwakel een groot tekort aan woningen. De Kwakelse gemeenschap had weer vertrouwen in de toekomst en er volgde in het dorp een ware babyboom. De Uithoornse burgemeester Koot en professor Wieger Bruin waren in de oorlogsjaren al bezig geweest met het maken van een plan en hier ontstond dan ook in 1948 de nieuwe Mgr. Noordmanlaan.

1948 Mgr. Noordmanlaan, ... Toen

2013 Mgr. Noordmanlaan, ... Nu

De Leidse Courant berichtte op 10 juni 1952 dat zij hebben vernomen dat hun pastoor, Mgr. J.J.J. Noordman, oud hoofdaalmoezenier van het leger, met ingang van 15 juli 1952 emeritaat heeft aangevraagd. De Mgr. gaat zich vestigen te Sterksel (N.B.).

Citaat uit de Uithoornse Courant, "Toen hij na de eerste oorlogsweken van 1940 pastoor werd in De Kwakel droeg hij de 'versierselen' die bij zijn hoge functies hadden behoord. Met zijn paarse toog als huisprelaat van de paus en bij feestelijke gelegenheden zijn koninklijke onderscheidingen op zijn borst, was hij letterlijk een kleurrijke verschijning. Pastoor Noordman bleek een goede herder te zijn. Hij had de parochie van De Kwakel lief en die liefde kwam beslist niet van één kant. Dat bleek heel duidelijk bij de viering van zijn veertigjarig priesterfeest".

Na 12 jaar pastoor te zijn geweest kwam Heerom in 1952 op Laus Deo wonen. De villa met het torentje had zijn oudste broer Dirk in 1919 laten bouwen. De villa was groot genoeg voor twee huishoudens. Heerom bracht ook zijn huishoudster mee, mejuffrouw Sjaan van Sark. In de ene helft woonde opa en oma, alles gelijkvloers. Aan de andere kant woonde ome Bernard met zijn gezin, maar die was een nieuw huis aan het bouwen tegenover het Maria kapelletje. Tot dat het huis klaar was ging ome Bernard met zijn gezin tijdelijk wonen in een gebouwtje achter Laus Deo.

Alvorens Heerom op Sterksel kwam wonen moest er eerst een kapelletje komen. Aan de achterzijde van het huis werd een kleine kapel gebouwd met rode pannen op het dak. Zo mocht Heerom thuis de Heilig Mis lezen. Dit was voor opa en oma (Dirk en Neeltje) een mooie bijzonderheid en hoefden zij niet meer dagelijks naar de R.K. Kerk in het dorp.

Aangebouwde kapel, toen zonder tuindeuren

In 1954 is het gouden priesterfeest van Heerom plechtig en mooi gevierd op Sterksel. De parochiekerk was mooi versierd evenals de weg van de kerk naar huize Laus Deo.

Toen ik in september 1954 als ruim zesjarige voor het eerst naar school mocht, moest ik vrij snel daarna naar de Witte Zusters op de Albertlaan, om daar de Latijnse gebeden te leren, zodat ik misdienaar kon worden bij Heerom. Ik leerde bij de zusters dat ik “et cum spiritu tuo” moest antwoorden als de priester “dominus vobiscum” zei, ik leerde er het confiteor met mea culpa en hoe ik de miswijn met water moest

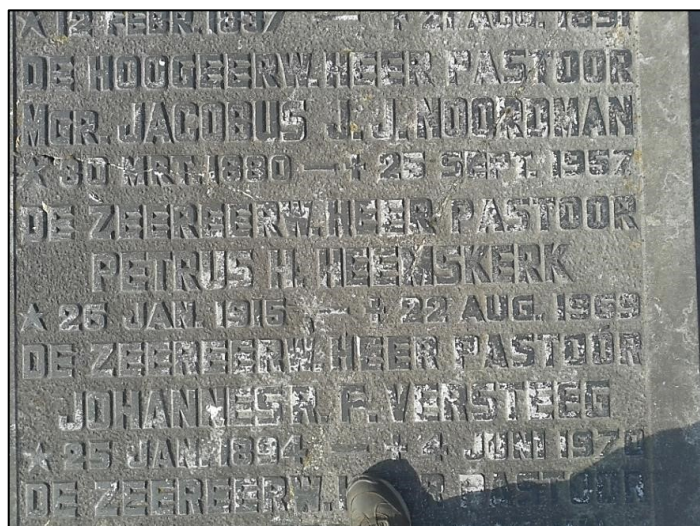

De auto van Heerom die hij stalde in de bollenschuur.

inschenken. Na enkele maanden was ik volleerd misdienaar en ben ik samen met broer Jan en neef Jan misdienaar geweest bij Heerom tot aan zijn dood in 1957. Als misdienaar waren wij altijd benieuwd welk kazuifel hij die dag zou dragen. Als het een zwart kazuifel was dan duurde de mis altijd korter, omdat er dan minder gebeden waren. Opa en juffrouw Sjaan waren altijd vaste gasten in het kapelletje en soms ook een of twee familieleden. Oma was in die tijd al ziek en bleef in bed liggen. Bij het communie uitreiken gingen we dan altijd naar haar toe, binnendoor door een gang, ik als misdienaar voorop met een belletje en Heerom volgde met de Heilige Communie.

In 1957 ging het niet goed met de gezondheid van Heerom, hij werd opgenomen in het St. Anna ziekenhuis in Geldrop. Het waren vooral religieuze verpleegkundige die daar toen nog werkten. Zij waren trots en deden hun uiterste best om deze geestelijke hoogheid te mogen verplegen. Omdat Heerom behoorlijk lang was en de bedden in het ziekenhuis maar kort waren, stemde de nonnen ermee in dat Heerom zijn eigen bed liet ophalen in Sterksel.

Op 25 september 1957 is Heerom in hun ziekenhuis gestorven. Hij heeft daar ook opgebaard gelegen , officieel in priesterkleding met zijn verdienstelijke onderscheidingen, waaronder Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw en officier in de orde van Oranje Nassau, op zijn kazuifel gespeld. Op 30 september 1957 is Heerom in de Kwakel begraven op de R.K. begraafplaats, bij zijn voorgangers pastoors van de Kwakel, zoals op de grafsteen te zien is.

Als bijzonderheid meldde mijn vader in zijn schrijven nog dat zijn moeder op 85 jarige leeftijd is overleden op 12 juni 1957 en zijn vader op 89 jarige leeftijd op 17 april 1958. Dus in 10 maanden tijd was Laus Deo leeg. Ome Bernard heeft het huis met het torentje toen gekocht.

Nadat Heerom was overleden ben ik misdienaar geworden in de parochiekerk op Sterksel en ben ik acoliet geweest tot mijn 18^e jaar.

*
TER NAGEDACHTENIS AAN
Mgr. Jacobus Joannes Josephus Noordman
Huisprelaat van Z. H. de Paus
in leven Kolonel-Hoofdaalmoezenier
van Leger en Vloot
emeritus-pastoor van de Kwakel, N.H.
voorzien van de H.H. Sacramenten der
stervenden, in de ouderdom van 77 jaren,
gestorven in het S. Annaziekenhuis te Geldrop
25 september 1957 en begraven te de Kwakel
N.H. op 30 september d.a.v.

Mijn dierbare oud-parochianen, ik was in uw
midden en ik was er gaarne, want ik hield
van U, om uw godsvrucht, om uw goedheid
en uw eenvoud. Mijn lichaam vraagt er een
laatste rustplaats en mijn ziel smeekt U om
een voortdurend memento, want, gij moet
het nu weten, ik ben in vele dingen te kort
gekomen.

Blijft den goeden God trouw en Hij zal U
blijven beminnen en zegenen.

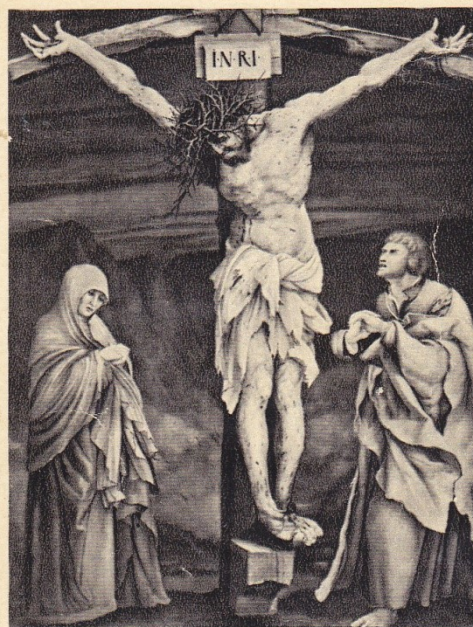
Tot weerzien allen in den Hemel.

Nu gun, o God, op zijn bede
Naar Uw belofte, Uw knecht verlof,
Opdat hij rijze in ruste en vrede
Omhoog naar 't Hemelsch vredehof

Joost v. d. Vondel

O. L. Vrouw van Altijddurende Bijstand,
bid voor hem.

H. Pastoor van Ars, bid voor hem.

M. GRÜNEWALD

ETTAL / 9008

Geraadpleegde bronnen.

G.H. Noordman, handgeschreven feiten en ervaringen over zijn eigen familie, juni 1982.

J.Th.A. Peskens, Genealogie Noordman 1715-1969

Antoon Noordman, Genealogie de familie Noordman, januari 1996.

Katholieke Illustratie.

Internet: legerplaats.nl/Waalsdorp/_waalsdorp.htm

Internet; diverse verklaringen latijnse en christelijke teksten.

G.N. Westerouen van Meeteren, op zoek naar de pauselijke adel in "De Nederlandse Leeuw"

G.N. Westerouen van Meeteren, de Latijnse tekst van het motu proprio, Pontificalis Domus

De Leidse Courant, diverse artikelen van meerdere data.

Uithoornse Courant, collectie André Winter, febr. 1995, gedigitaliseerd door Corine Hoogeboom december 2015.

Stichting De Kwakel, gegevens en foto's.

Gerard T.J. Noordman, gegevens en foto's uit eigen collectie.